

Toplum ve Sosyal Hizmet

ISSN: 2147-3374 / E-ISSN: 2602-280X

Araştırma Makalesi / Research Article

Sosyal Hizmet Perspektifinden Kadınların Vajinismus Deneyimlerine Bakmak*

Looking at Women's Vaginismus Experiences from a Social Work Perspective

Şükran KOLAY ÇEPNİ¹, Cengiz ÖZBESLER²

¹ Araştırma görevlisi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü, sukrankl@gmail.com, ORCID: 0000-0002-5237-6291

² Profesör, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü, ozbesler@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1397-6913

Başvuru: 05.03.2022
Kabul: 30.11.2022

Atf:
Kolay Çepni, Ş., Özbesler, C. (2023). Sosyal Hizmet Perspektifinden Kadınların Vajinismus Deneyimlerine Bakmak. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 34(1), 89-110. DOI: 10.33417/tsh.1082614

ÖZ

Genellikle biyomedikal söylem içerisinde tanımlanan vajinismus, Türkiye'de çok sayıda kadının deneyimlediği bir cinsel sorundur. Bu araştırmanın amacı, Türkiye'de vajinismus yaşayan bir grup kadının vajinismus deneyimlerine sosyal hizmet bakış açısıyla odaklanmaktır. Araştırmada feminist yöntem bilim kullanılmış ve 22 vajinismus kadınıyla derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda, kadınların vajinismusunu salt fiziksel ya da psikolojik bir hastalık olarak görmedikleri, toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve kadın cinselliğinin tabulaştırılması ile ilişkilendirdikleri anlaşılmıştır. Ataerkiden beslenen kültürel kadınlık ve cinsellik inşası, partnerin vajinismus sürecindeki tutumu ve yeterince var olmayan kurumsal ve sosyal destek mekanizmaları, vajinismusun sürmesinde etkilidir. Vajinismusun tıbbileştirilmesi, kadınların bu konuda yaşadıkları zorluklara yeterince çözüm üretememektedir. Feminist sosyal hizmet uygulamalarının, vajinismus kadınlara bütüncül olarak destek olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: vajinismus, tıbbileştirme, kadın cinsel işlev bozuklukları, sosyal hizmet, feminizm

ABSTRACT

Vaginismus, which is generally defined within the biomedical discourse, is a sexual problem experienced by many women in Turkey. The aim of this research is to focus on the vaginismus experiences of a group of women living in Turkey from a social work perspective. Feminist methodology was used in the research and in-depth interviews were conducted with 22 women with vaginismus. As a result of the analysis, it was understood that women did not see their vaginismus as a purely physical or psychological disease, they associated it with gender inequality and the tabooing of female sexuality. The cultural construction of femininity and sexuality fed by patriarchy, the attitude of the partner in the vaginismus process, and the institutional and social support mechanisms that do not exist enough are effective in the continuation of vaginismus. Medicalization of vaginismus does not provide adequate solutions to the difficulties women experience in this regard. It is thought that feminist social work practices can support women with vaginismus holistically.

Keywords: vaginismus, medicalization, female sexual dysfunctions, social work, feminism

*Bu makale, Şükran Kolay Çepni'nin Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi'nde yürütülmekte olan "Türkiye'de Vajinismus Yaşayan Kadınların Sosyal hizmet İhtiyaçları" başlıklı doktora tezi çalışmasından üretilmiştir.

GİRİŞ

Cinsellik, 1950'lerle birlikte pozitivist bilim anlayışının radarına girmiş ve bu alanda ilk sistematik çalışmalar ortaya çıkmaya başlamıştır. Davranışsal cinsellik araştırmalarının gelişmesi, tıbbi ve psikiyatrik bakış açısıyla hazırlanan Amerikan Psikiyatri Birliği Tanı Ölçütleri El Kitabı (DSM) gibi tıbbi sınıflandırma sistemlerinin, cinsel zorluklara "işlev bozukluğu" bakış açısıyla cinsiyetçi ve heteronormatif bir perspektifle yaklaşımlarına temel hazırlamıştır. Feminist cinsellik araştırmacıları, kadın cinselliğinin bu ve benzeri medikal sınıflandırmalarla tıbbileştirilmesine, zihin beden ayırımına tabi tutulmasına ve eril bakış açısının gölgesinde onu kuşatan sosyo-kültürel, politik ve kişilerarası adaletsizliklerin ve eşitsizliklerin görünmezleştirilmesine özellikle 1980'lerden itibaren yoğun biçimde karşı çıkmışlardır (Tiefer, 1988; Farrell ve Cacchioni, 2012; Tosh ve Carson, 2016).

Feminist seksoloji, bireyin cinselliğinin, tamamen doğal ve biyolojik olarak belirlenmiş, evrensel bir şey olmadığını; yaşadığı bağlam ve kültürden etkilendiğini vurgulamıştır (Wood, Koch ve Mansfield, 2006). Mahrem görüldüğü için bireysel bir mesele olarak algılsa da kadın cinselliği (Pernrud, 2003), ataerkil toplum tarafından sürekli denetlenen ve kadınlar üzerinde iktidar kurulan bir eril tahakküm alanıdır. Ancak tıbbileştirme bakış açısıyla cinsel zorlukların sosyal kökenleri -katı cinsiyet rolleri, eşitsiz güç ilişkileri, cinsellik eğitiminin yokluğu, düşük benlik saygısı, cinsel travmalar, performans standartları vb.- yok sayılmaktadır (Tiefer, 1988). Kadınların yaşadıkları cinsel zorluklar kendi anlatıları üzerinden değil, pozitivist tıbbi kriterlere göre tanımlanmaktadır. Cinsel sorunlarının çözümü ise kadın bedeninin erkeğin ihtiyaçlarına göre planlanmış, güç eşitsizliklerini görmeyen geleneksel cinsel terapiler aracılığı ile uygulanan, işleve odaklı müdahalelerle toplumun ve partnerinin beklentilerine göre "düzeltmesinde" görülmektedir (Margolin, 2017).

İlk kez 1800'lü yıllarda Amerikalı bir jinekolog olan Dr. J. Marion Sims tarafından adı konulan vajinismus, Dr. Sims tarafından güçlü vajinal kas spazmları nedeniyle kadınların cinsel birleşme gerçekleştirememeleri olarak açıklanmıştır (Erden, 2009). Üzerinden 200 yıla yakın bir süre geçmesine karşın, vajinismusun bu tanımında radikal bir değişiklik yapılmamıştır. DSM-V'te vajinismus, disparoni ile birleştirilmiş ve "cinsel organlarda-pelviste ağrı/içerme bozukluğu" başlığı altında yer almıştır (APA, 2013). Buradaki tıbbi tanıma uyan kadınlar, uzmanlar tarafından vajinismus olarak kabul edilmekte ve genellikle bilişsel davranışçı yaklaşıma dayanan ve cinsel terapi ya da vajinismus tedavisi olarak adlandırılan süreçlere yönlendirilmektedir. Bu tedavilerde "iyileşmenin" ölçüsü ise çoğunlukla penis vajina birleşmesinin gerçekleşebilmesi olarak görülmektedir.

Vajinismusun görülme oranı kültürden kültüre değişiklik göstermektedir. Vajinismusun doğu toplumlarında, batı toplumlarına kıyasla daha fazla görüldüğü söylenmektedir (Mizrahi, 2018). Örneğin İran'da bir aile planlama kliniğine başvuran 300 evli kadından %8'inin vajinismus olduğu belirlenmiştir; ancak İsveç'te bir nüfus grubunda yapılan çalışmada, kadınların %1'inin son 12 ay içerisinde vajinismus yaşadığı saptanmıştır (Shokrollahi, Mirmohamadi ve Meh, 1999; Engman,

Wijma ve Wijma, 2010). Vajinismus, Türkiye’de de oldukça yüksek oranda görülen bir kadın cinsel sorunudur. Türkiye’de kadınların kliniğe başvurmasına en çok neden olan cinsel sorun vajinismustur (Erden, 2009). Türkiye’de her on kadından birisinin vajinismus olduğu söylenmektedir (CETAD, 2022). Bu sayının bahsedilenden daha da fazla olabileceği düşünülmektedir.

Bazı kadınların neden vajinismus yaşıyor olabileceklerine dair farklı açıklamalar olsa da günümüzde vajinismusun ortaya çıkışında genellikle; cinselliğe dair olumsuz tutumların, bilgisizliğin, yanlış inanışların, cinsel suçluluk duygusunun, kadın cinselliğine dair tabuların, bekaret baskısının, organik patolojilerin, cinsel istismar deneyiminin, katı dindarlığın, olumsuz ebeveyn ilişkilerinin, partnerle olan ilişkinin niteliğinin ve kişiliğin rol oynadığına inanılmaktadır (Marshania, 2017; Munasinghe, Goonaratna ve De Silva, 2011; Farnam, Janghorbani, Merghati-Khoei ve Raisi, 2014; Reissing, Binik ve Khalife, 1999). Bu sebeplerin büyük çoğunluğunun toplumsal cinsiyet ve sosyo-kültürel faktörlerle ilişkili görünmesi, vajinismusun ortaya çıkışında toplumsal cinsiyet eşitsizliğini ve kültürü kritik bir yere koymamız gerektiğini düşündürmektedir. Bazı araştırmacılar, tüm bunlara ek olarak heteronormativitenin de kadınların vajinismus algısına etki ettiğine dikkat çekmektedir (Farrell ve Cacchioni, 2012; Haire, 2021; Tosh ve Carson, 2016).

Toplumsal cinsiyet rolleri, ataerkil normlar ve kültürel kadınlık inşalarına dayalı yaşamlarında, kadınlar için vajinismus bir hastalıktan ziyade “sağlıklı ve tam” kadın olma haline darbe vuran bir durumdur. Çeşitli çalışmalarda kadınlar, vajinismusunu yalnızca tıbbi bir sorun olarak görmediklerini; yaşadıkları durumdan ötürü kendilerini kadın olarak başarısız hissettiklerini ve partnerlerine karşı sorumluluklarını yerine getiremedikleri için suçluluk duyduklarını ifade etmişlerdir (Şen, 2021; Kaler, 2006; Donaldson ve Meana, 2011). Cinsel ilişkinin normatif toplumsal cinsiyet inşalarına dayalı, doğal olarak gerçekleştirilmesi gerektiği kabulü, cinselliği çevreleyen kültürel, kişilerarası ve içsel senaryoları görünmez hale getirmekte; ancak cinsel problemler, onu kuşatan çevresel ve ilişkisel bağlamlar olmadan ve kadınların cinsel hayatları haricinde yaşamlarının bütünü bilinmeden doğru anlaşılabilir değildir (Turan Yunusoğlu, 2021).

Ülkemizde, kadınların cinsel benliklerini toplumun beklentileri etrafında şekillendirmeleri ve sürekli denetim altında tutmaları beklenmektedir. Cinselliğin pek fazla konuşulmadığı toplumumuzda, kadın cinselliği büyüme sürecinde riskler, tehlikeler ve mitler üzerinden, olumsuz aktarılabilmektedir. Kadınların evrensel cinsel haklarını yeterince elde etme durumları da şüpheli görünmektedir. Buna karşın, “evlendikleri zaman” ise onlardan cinsel yaşamlarının sorunsuz olması ve hemen anne olmaları beklenmektedir. Bu beklenen resmi bozan bir etmen olan vajinismus, bu tabloda, kadınların korku etrafında inşa etmek zorunda kaldıkları cinsellik kurgularının şaşırılmaması gereken bir sonucu olarak algılanmak yerine, tıp aracılığı ile psikolojik ve fiziksel bir kişisel anomali olarak görülmektedir (Turan Yunusoğlu, 2021). Bu da vajinismusla yönelik mevcut bakış açısını kadınların refahı için sorgulamak gerektiğini düşündürmektedir.

Bu araştırmada kadınların vajinismus deneyimleri, sosyal hizmetin bakış açısıyla analiz edilmeye çalışılmaktadır. Ülkemizde yüksek oranda görölen vajinismusun, bu durumu yaşayan kadınlara birçok zorluk yarattığı düşünülmektedir. Çalışmada vajinismus kadınların kendi seslerine yer vererek, bu deneyimin incelikli unsurları görünürlüştirmeye çalışılmaktadır. Cinsellik kurgusundan başlayarak, bir grup kadının vajinismus olduklarını keşfettiklerinde izledikleri yol haritasına ve bu deneyimden yaptıkları çıkarımlara odaklanılmaktadır. Böylelikle, vajinismusunu tamamiyle tıbbileştirmek yerine, vajinismus kadınları kendi koşulları içinde anlamaya ve onlara sosyal hizmet aracılığıyla destek olmaya yarayacak çıkarımlarda bulunmaya imkân doğabilecektir. Sosyal hizmet, insan haklarına ve sosyal adalete olan vurgusuyla, cinsel alanda zorluk yaşayan kadınlara destek olmada önemli aktörlerden birisi olarak görölmektedir. Sosyal hizmet, tüm unsurlarıyla cinselliğin teorileştirildiği ve çalışıldığı bir alandır (Hicks, 2008). Cinsellik sorunları hem doğrudan hem de dolaylı olarak sosyal hizmet uzmanlarını uzun yıllar boyunca ilgilendiren bir konu olmuştur (Matek, 1983). Vajinismus deneyimini “evresi içerisinde” ele almak ve bu durumu yaşayan kadınların yaşadıklarını görünürlüştirmek, onların refahını artırıcı çalışmaların yapılabilmesi ve sosyal adaletin sağlanması adına önemli bulunmaktadır.

YÖNTEM

Bu araştırmada, niteliksel feminist yöntem bilim kullanılmış ve araştırmacının ana pozisyonunu bu nokta belirlemiştir. Kadınların cinsel alanda yaşadıkları zorlukların ve adaletsizliklerin toplumsal ve politik arka planlarının; tıbbileştirme, tıbbi teknolojiler, dil ve pozitivizm ekseninde yok sayılmasını önlemek adına, kadın cinselliğine yönelik feminist niteliksel araştırmaların çoğalmasını önemli görölmektedir (Blaxter, 2009). Araştırmanın öznelerini, Türkiye’de yaşayan vajinismus kadınlar oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında, kendisini vajinismus deneyimine sahip olarak tanımlayan ve 18 yaşından büyük 22 kadınla derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Yarı yapılandırılmış bir form ile kadınların, vajinismusunu keşfetme ve onunla baş etme sũrelerine ve kadınlık ve cinsellik inşalarına ışık tutan sorular sorulmuştur. Katılımcılara ulaşmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden kartopu örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın, nitel doğası gereği, bir grubu temsil ettiğine ve genellenebilir olduğuna dair bir iddiası yoktur.

Katılımcılara ulaşmada iki ana strateji izlenmiştir. İlk olarak vajinismus konusunda çalışan çeşitli sağlık kuruluşlarına, uzmanlara başvurulmuş ve araştırma izni istenmiştir. Birkaç klinikten olumlu dönüş alınmış olsa da Mart 2020’de Türkiye’de başlayan Covid-19 pandemisi sonucunda oluşan kapanmalar nedeniyle bu yolla katılımcılara ulaşmak mümkün olmamıştır. Birinci stratejiye eř zamanlı olarak araştırmacı tarafından araştırmasını detaylıca tanıtan bir duyuru ilanı hazırlanmış ve kendi sosyal ağında sosyal medya aracılığı ile paylaşılmıştır. Araştırmacı, alışması için gönüllü katılımcılar aradığını belirttiği bu ilanı, kendi sosyal ağındaki kişilerin de kendi ağlarındaki diğer kişilerle paylaşması konusunda yardım istemiştir. Bu kolektif zincirin uzun bir sũre devam etmesiyle birlikte, araştırma ilanı birkaç kadına ulaşabilmiştir. Çalışma, araştırmaya gönüllü olarak katılmak için araştırmacıya ulaşan kadınlarla birlikte gerçekleştirilmiş, araştırmacının verilerin doğgunluğu

ulaştığını düşündüğü noktada tamamlanmıştır. Çalışmaya dahil edilen katılımcıların hiçbirisi, araştırmacının kendi ağındaki birebir tanıdığı kişiler değil, tanıdıklarının paylaşımı ile kendisine yönelen, tanımadığı kişilerdir.

Görüşmeler, Şubat-Temmuz 2020 tarihleri arasında yürütülmüştür ve ortalama 90 dakika sürmüştür. Pandemi kısıtlamaları nedeniyle görüşmelerin büyük bölümü çevrimiçi gerçekleştirilmiştir. Tüm katılımcılar araştırmacının başında; araştırma ve gizlilik hakkında detaylı biçimde bilgilendirilmiş ve her birinin aydınlatılmış onamları alınmıştır. Bir görüşme hariç tüm görüşmelerde izin alınarak ses kaydı alınmıştır. İzin alınamayan görüşmede ise yazarak not tutulmuştur. Çalışmada katılımcılara gerçek kimliklerine referans vermeyecek şekilde takma isimler verilmiştir. Verilerin toplanması sürecinde etik bir zorlukla karşılaşılmağıdır. Aynı toplumda yaşayan kadınlar olarak, araştırmacı ve katılımcılar, görüşmeler esnasında eşitlik ve samimiyet içerisinde karşılıklı paylaşımlarda bulunmuşlar, birlikte sorgulayıp, birbirlerinden öğrenmişlerdir.

Çalışmanın veri analizi için Maxqda Analytics Pro programı kullanılmış ve açık kodlamaya dayanan betimsel bir analiz yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda 3 tema ortaya çıkmıştır. Bu temalar şunlardır: “cinselliğin anlamı”, “vajinismus haritası” ve “vajinismus deneyimlemiş olmak”. Bu temalara ait kategoriler ve kodlar bulgular kısmında açıklanmıştır. Katılımcıların yaşları ise 22 ile 39 arasında değişmektedir ve 9 farklı şehirden katılım sağlamışlardır. Katılımcıların çok büyük bir kısmı üniversite mezunudur ve orta gelirlidir. Görüşmeler esnasında, çalışmayan 2 katılımcı ve eğitimine devam eden 5 öğrenci katılımcı haricinde, tüm katılımcılar bir işte çalışmaktadır. Katılımcıların 17’si evli, 1 katılımcı boşanmış ve 4 katılımcı ise bekar. 16 katılımcı vajinismus atlattığını 6 katılımcı ise halen vajinismus olduğunu belirtmiştir. Çalışma grubunun benzer sosyo-ekonomik özelliklere sahip kişilerden oluşması, araştırmanın sınırlılığı olarak görülmektedir.

BULGULAR

1. Cinselliğin Anlamı

Bu tema içerisinde, katılımcıların cinsellik inşalarına ışık tutan “cinselliğin anlamı” kategorisi ele alınmaktadır.

1.1. Cinselliğin Anlamı: “Puzzle’in bir parçası”

Katılımcılara, cinselliğin kendileri için ne anlama geldiği sorulmuştur. Katılımcılar, kendileri için cinselliğin anlamını ifade etmişler ve “puzzle’in parçası”, “sevdiğin kişi ile”, “bastırılan bir şey”, “tabu” ve “ilişkideki en temel şey değil” kodları ortaya çıkmıştır. Katılımcıların cinsellik anlayışının toplumsal etmenlerle çevrili oluşu dikkat çekmiştir. Anlamı farklılaşabilse de her katılımcı için cinselliğin, ön sevişme ve cinsel birleşmeden oluşan iki aşamalı bir sürece işaret ettiği görülmüştür. Vajinal birleşmenin dahil olduğu cinsellik, katılımcıların tamamı için cinselliğin “tam” halidir. Sadece ön sevişme pratiklerinin dahil olduğu cinsellik ise hemen hemen hepsi için “önemli ve güzeldir” ancak “tam olmayan” bir cinsellik sürecidir. Vajinismus ise bu iki aşama arasındaki geçişi engellemektedir.

Bu nedenle Bej hariç hepsi, vajinismusu kendileri için önemli bir anormallik, çözülmesi gereken ciddi bir sorun olarak tanımlamakta ve bu konuda onu aşmak için bir şey yapma ihtiyacı hissetmektedir. Bej, hiçbir erkekle yaşamı boyunca duygusal ya da cinsel bir birliktelik yaşamak istemediğine karar verdiği için vajinismus konusunda psikolojik destek almak haricinde bir şey yapma ihtiyacı duymamaktadır.

“Hayatın bir alanı, puzzle’ın bir parçası gibi bence ve keyifli de olabiliyor bazen. Bunu sürdürmek istiyorsun doğal olarak. Sadece, vajinismus kalıntılarını hala yaşadığım için zorlanıyorum ama bu konuda kendimi geliştirmek, daha iyi bir seviyeye gelmek de istiyorum, o hep aklımda.” (Kahverengi, 30 yaş)

“Tam” bir cinsellik katılımcıların büyük çoğunluğu için yalnızca sevilen ve ciddi bir ilişki içinde olunan kişiyle paylaşılması gereken bir şeydir. Çoğu için de bu sevilen kişi aynı zamanda evlenilen kişi olmuştur.

“Ciddi bir ilişki olduktan sonra, güven olduktan sonra evlilik de çok önemli değil bence ama ben bunu yaşamayı evlilikten sonra olarak tercih ettim. Eşim de öyle istedi. Öyle tercih etmeyi asla yargılamam ama, en azından ciddi bir ilişki içinde yaşanması daha doğru geliyor bana.” (Yeşil, 32 yaş)

Bazı katılımcılar, cinsel birleşmeyi baştan doğal kabul etseler de o gerçekleşmediğinde de ilişkinin yine yürüyebileceğini söylemektedir. Kendi vajinismus deneyimleri ve bu süreçte eşleriyle yaptıkları müzakereler onları ilişkilerinde cinselliği deneyimlemek için farklı pratikler kullanmaya yönlendirmiştir. Bu şekilde de olabildiğini görmeleri, her ne kadar diğerini gerçekleştirememek özellikle çocuk sahibi olma ve partnerine karşı sorumluluğunu yerine getirememeye üzerinden onları üzse de bir nebze iyi hissettirmiştir. Neredeyse tüm katılımcılar, cinsel birleşme kısmı haricinde, cinsel yaşamlarının iyi olduğundan söz etmiştir.

“Şimdi birlikte olamasak da tabi eşimle sevişiyorsun, okşuyorsun, dokunuyorsun. Hatta eşim diyordu ömür boyu böyle olsan da kabul ediyorum. Hatta ben ayrılalım falan diyordum. Böyle olmaz falan ama şey bizim cinsel yaşantımız o şekilde de devam ediyordu yani.” (Yavruağzı, 39 yaş)

Cinselliğin anlamı hakkında katılımcılar farklı görüşler bildirseler de hemen hemen hepsinin cinselliği bir tabu olarak algılayarak büyüdüğü ve meşru zamanı geldiğinde onu heteronormatif beklentilere uygun biçimde deneyimlemeyi “gerçek bir kadın” olmanın ana şartı olarak gördüğü anlaşılmıştır.

2. Vajinismus Haritası

Bu temada, katılımcıların vajinismuslarını keşfetmeleri ve onunla başa çıkmaya çalıştıkları sürece odaklanılmaktadır. “Vajinismusun keşfi”, “vajinismus sürecini uzatan faktörler”, “vajinismus bir kadının hisleri” ve “vajinismus tedavisi” bu temanın kategorileridir.

2.1. Vajinismusun Keşfi: “İçten içe biliyordum”

22 katılımcının 20'si vajinismus olduğunu, ilk vajinal cinsel birleşme denemesinin istedikleri gibi gerçekleşmemesi sonucunda keşfetmiştir. 2 katılımcı ise cinsel birleşme düşüncesinin dahi zihinlerinde yoğun korku yaratması nedeniyle, vajinismus olduklarını kendi kendilerine yaptıkları araştırmalar sonucunda anlamıştır. Çok büyük bir grup katılımcı, geçmişten aldığı birtakım ipuçları nedeniyle, “korkumun farkındaydım” diyerek, vajinismus yaşamasının kendisi için sürpriz olmadığını ifade etmiştir. “Yapamam diye düşünmedim” diyen katılımcıların da olduğu çalışmada; birkaç katılımcıya göre bu durum, o an yaşanana kadar “hiç üzerinde düşünmedim” dedikleri bir durumdur. Bedeninden, özellikle cinsel organından yıllarca uzak durmak, cinselliğin konuşulduğu anlarda ya da “tehlike içeren” kızılı erkekli bulunulan ortamlarda bacaklarını sıkmak gibi ipuçları, katılımcılara ileride cinsel yaşamlarında bir sorun yaşayabileceklerini önceden düşündürmüştür.

“Evlendiğimizde buna dair hayallerimiz vardı ama ben biliyordum sorun yaşayacağımı. Şöyle söyleyeyim yani gençliğimden beri, kendimi tanıma aşamasından beri ben zaten özel bölgeye böyle dokunamayan, orayı çok hassas gören, pamuklara sarmalayan bir insandım. Yani çok gereksiz anlam yüklemişim. Ben mesela size şöyle söyleyeyim, üniversitede ilk defa bir kızılı erkekli ev ortamında kaldığımız zaman ben sabah bacaklarımı ağrıyarak uyandım. Yani bacaklarımı o kadar kasmışım ki uyandığımda deli gibi ağrıyordu. İçten içe biliyordum ama ona yansıtmıyordum çünkü onu da hayal kırıklığına uğratmak istemiyorum çünkü o da sonuçta hayatında ilk kez yaşayacak ve bunu ona yaşatamazdım.” (Beyaz, 29 yaş)

“Ablamın vajinismus olduğunu bana söylemesiyle fark ettim. Ondan önce bir iğrençlik duyduğumun farkındaydım ama daha çok bunu hani belki erkek arkadaşım yoktur belki olsa düzelir ki erkek arkadaşım olmasına da karşıyım. Ablamda ilk sorun olunca ki benim ablamın hiç böyle sorunları olmazdı, korkmazdı da ama evlendiği gece anlamış bunu. Ben de durdum düşündüm, ya dedim bende de bunlar bunlar var, ben de vajinismusum. Sonra giderek daha çok araştırdım ve farkına vardım. Çok uzun süredir bende bu var.” (Bej, 22 yaş)

Katılımcıların aktardıklarında dikkat çeken önemli bir nokta ise bu konudaki kaygılarına ve şüphelerine rağmen, hiçbir katılımcının bu durumu partneriyle cinsel ilişki deneyimi öncesinde paylaşamaması ya da bu konuda profesyonel bir destek almaması olmuştur. Görünen o ki cinselliğin tabulaşması, kadınları yalnızlaştırmaktadır.

2.2. Vajinismus Sürecini Uzatan Faktörler: “Böyle böyle derken uzun bir zaman geçti maalesef”

Bej hariç tüm katılımcılar, vajinismusunu keşfettikten sonra bu konuda bir şey yapma isteği duymuştur. Ancak, tanımladıkları pek çok faktör nedeniyle bu istekleri ya gerçekleşmemiş ya da gerçekleşmesi düşündüklerinden fazla zaman almıştır. Bu temada ortaya çıkan kodlar: “partnerin tutumu”, “zamanla olacaktır düşüncesi”, “kendim çözmeliyim”, “yüksek ücretler”, “durumu kabullenme güçlüğü”, “doktor

korkusu”, “iyi giden cinsel yaşam”, “bekar olmak”, “iş yoğunluğu”, “konuşmaktan utanmak”, “önceki başvurularından verim alamadığını düşünmek” ve “henüz çocuk planı olmaması” olmuştur.

Birçok katılımcı için partnerlerinin tutumu vajinismus sürecinde başat rol oynamıştır. Partnerlerin neredeyse tamamı vajinismus konusunda oldukça anlayışlı ve teselli edicidir. Bu tutum çoğu katılımcıya göre iyi ama eksiktir. Vajinismus kabul etmeyen, küçümseyen, kadının çözmesi gereken kişisel bir sorun olarak gören, çözüm konusunda araştırma yapmayan, kendi cinsel sorunlarına odaklanan, destek almak için bütçe ayırmak istemeyen partnerler bu durumun uzamasına neden olmuştur.

“Kabullenmedi, hiçbir zaman bir sorun olarak görmedi. Bu da bizim sürecimizi yavaşlattı. Her zaman için benim zihnimde olduğunu, o olayın bende bittiğini, kendi başıma da çözebileceğimi, doktora bir sürü para verip söylemesi ne işimize yarayacak diye bakıyordu açıkçası. Bu arada tabi ben doktor araştırıyorum, fiyatlarını falan da söylüyorum, işte kaç binler havada uçuşuyor yani bu iş için. Öyle olunca o daha soğuk bakıyor, niye yani niye biz bunu yapabilecekken niye bir doktora bu kadar para verelim gibi düşünüyor. Konuşmak istemiyordu. Böyle böyle derken uzun bir zaman geçti maalesef.” (Turkuaz, 27 yaş)

“Akışına bırakalım dedik. Zaten evlendik hani istediğimiz zaman olur herhalde gibi düşündük ve akışına bıraktık. Çocuk planımız yoktu, olur bir gün zaten dedik. Hani kendi kendime çözmeye çalıştım okuyarak falan, hani diyorum ya yaşımız da küçüktü zaten. Mutluyduk ama vakit kaybetmişiz yani geriye dönüp baktığımız zaman.” (Taba, 35 yaş)

Birçok katılımcı, bir noktada vajinismus konusunda profesyonel destek almaya karar verse de tedavilerin pahalılığı, utanmak veya bekar olmak gibi faktörler bunun önünde önemli birer engel olmuştur.

“Öyle ücretler söylediler ki aradığım özeller. Yani öyle bir duruma getirmişler ki vajinismus bile, sanki paran varsa bu bir lüks ve paran varsa yaşayabilirsin cinselliği gibi olmuş!” (Kırmızı, 26 yaş)

“Genel kanı çift olarak gitme diye duydum internette. Açıkçası şu an hala müzakere sürecindeyim. Bir de çekindiğim konular var. Hani Türkiye’de olması bunun. Şimdi bir kadın doğuma gittiğimde, normalde başka problemler için gidiyorum. Kadın doğumcudan çok orada bir de hemşire var işte. Gittiğimde ilk zaten bekaret konusunda bir şey var, yani önyargı var. Hani bana neden evlilik öncesi düşünüyorsun tedaviyi dese şu an...” (Turuncu, 28 yaş)

“Utandığım için, bunu dile getirmekten kaçındığım için, mesela yardım aramak bile 1 yılımı aldı. O eksiklik ve kendini suçlamayla belki, bilmiyorum, çok daha erken olabilirdi, konuşmaya çekinmeseydim.” (Yeşil, 32 yaş)

Vajinismus, kadınların kişisel bir sorunu olarak algılanabilse de onların etrafındaki pek çok faktörden önemli derecede etkilendiği gözlenmektedir.

2.3. Vajinismus Bir Kadının Hisleri: “Sürekli kendinle kavga etmek”

Olması gereken bir şeyi gerçekleştiremediklerini düşünen katılımcılar, vajinismus sürecindeki hislerinden bahsetmiş ve “eksiklik”, “başarısızlık”, “üzüntü”, “mahcubiyet”, “yetersizlik”, “niye ben”, “tam olmayan, yarım”, “kadın gibi olmayan”, “özgüven azalması”, “suskunluk” ve “kötümserlik” kodları ortaya çıkmıştır. Vajinismus olduğu için eksiklik, başarısızlık, üzüntü hisleri katılımcıların hepsinin tanımladığı yaygın hislerdir. Gerektiği gibi olmadığını, öyle yaratılmadığını düşünen, kendini ve bedenini marjinalleştiren çokça katılımcı vardır.

“Yani işte çocuk yapamayan bir kadına nasıl toplumsal cinsiyet “eksik, yarım” imaj yüklüyorsa, vajinismusu olan kadın da öyle bence. Bilen uzaklaşır çoğu insan, cinsel olarak diyorum. Uğraşmak bile istemez. Ben kendimi eksik hissettim. Hiçbir zaman kendimi tam hissettiğimi her anlamda söyleyemem.” (Turuncu, 28 yaş).

“Kendimi başarısız hissediyorum. Olması gereken bir şey vardı ve benden kaynaklı olmuyormuş gibi. Sürekli kendinle kavga etmek zorunda kalıyorsun.” (Kırmızı, 26 yaş)

Mahcubiyet tanımlanan bir başka önemli histir. Çoğu katılımcı vajinismus nedeniyle partnerine karşı kendisini mahcup hissettiğini söylemektedir. Bunun ana nedeni, cinsel birleşmeyi ilişkide yerine getirilmesi gereken temel bir görev olarak görmeleridir.

“İster istemez ona karşı bir şey hissediyorsun, mahcup. Başka zaman olsa mesela onun söylediği bir şeye karşılık tepki veririm ama alttan almayı bu süreçte öğrendim. Sabrı öğrendim yani çünkü ilk zamanlar çok ağlıyordum. Her olmadığında ben oturup sabahlara kadar ağlıyordum. O dönemde eşimin bana söylediği şeylere, yaptığı hareketlere karşılık daha alttan almayı öğrendim. Yani mahcup hissediyorum o nedenle alttan alıyordum aslında. Mesela hala devam ediyor bu.” (Lacivert, 28 yaş)

Çoğu katılımcı sık sık bu durumun niye kendisinin başına geldiğini sorguladığını söylemektedir. Kendilerini “bir kadın gibi” hissedemediklerini söyleyen önemli sayıda katılımcı olmuştur. Yaşadıkları durumun özgüvenlerini azalttığını, kendilerini kötümser yaptığını ve suskunlaştırdığını söyleyen katılımcılar vardır.

“Ağlıyordum, üzülüyordum. Mutsuz oluyordum yani yapamadığım için. Herkes yapabiliyor da ben niye yapamıyorum. Neden ben diyordum. Yani eşimi mutlu etmek istiyordum. Sonuçta çoğu erkek bunun için evleniyor falan diyorlardı ilk zamanlar bana yapamadığımı söylediğim zaman evli arkadaşlarım. İşte yapman gerekir, çok önemli bir şey falan işte nasıl yapamıyorsun, şunu dene bunu dene işte herkes bir şey söylüyordu. Oturup niye ben diye düşünüyordum, ağlıyordum.” (Lila, 24 yaş)

Kadınlık ve cinselliğin kültürel inşasından etkilendiği düşünülen vajinismus algısının, katılımcıların kendilerine yönelik duygularını da olumsuz etkilediği aşikardır. Bu olumsuz hisleri vajinismus kadınlarla yapılacak mesleki çalışmalarda birlikte sorgulamanın ve değiştirmenin mümkün olabileceği düşünülmektedir.

2.4. Vajinismus Tedavisi: “Gerçek birleşme, evet o oluyor, ama vajinismus orada bitmiyor”

22 katılımcının 6’sı vajinismus için hiçbir yere başvurmamıştır. Bu katılımcıların bir kısmı, kendi kendilerine uyguladıkları dilatör egzersizleri, meditasyon, video izleyerek bilgilenme, zeytinyağı kullanmak gibi yöntemlerle zamanla vajinal cinsel birleşme yaşayabildiklerini söylemiştir. 16 katılımcı ise vajinismus keşfetmelerinin akabinde çeşitli yerlere başvuru yapmış ve bazıları “vajinismus tedavisi” almıştır. Bu katılımcıların çoğu süreci tamamlamış ve cinsel birleşme sağlayabilmiştir. Bir kısmı ise süreçlerini ekonomik yük, zaman darlığı ve verimsizlik gerekçeleriyle yarıda bırakmıştır.

“Ya hocam, dedim benim çok durumum yok, dedim ben sürekli gelip seans şey yapamam ama 1-2 defa gittim. Üçüncüde hoca evde de bu şekilde yaparsan mantıklı olur dedi, öyle yaptım. Ben çok gayret ettim, şey yaptım ama internette yine baktım yani. Böyle devam ettim. Sanki seansa gidiyordum gibi devam ettim kendimce. 4-5 yıl sürdü yani aşmam toplamda. Tamam, ben ilişkiye girdim, tamam kızkık zarım gitti, yani tamamen aştım onu, ama ben düzenli bir ilişkiye giremiyordum ki. O yüzden 4-5 yıl sürdü yani.” (Siyah, 30 yaş)

Başvuru yapan 16 katılımcının neredeyse tamamı ilk olarak kadın doğum uzmanlarına başvurmuştur. Gidilmesi gereken ana yerin burası olduğunu düşüncülerinin ana nedenleri, anatomik açıdan “normal” olduklarının ve bekaretlerinin teyitlerini almak istemeleridir.

“Eşime dedim ki doktora gidelim birlikte, neden olmuyor bir gidelim dedim. Ama benim amacım ona kız olduğumu kanıtlamaktı. Sonra ben doktora söyledim, gizlice dedim böyle böyle bir şey var ve ben eşime bunu kanıtlamam gerekiyor. O da dedi ki bir şey kanıtlamak zorunda değilsin. Hayır dedim bunu söyleyin. Yani sonra çıktık odadan, oturduk ondan sonra, dedi ki şu an için kızkık zarında bir bozulma yok dedi. Ben sizi yönlendireceğim demesiyle eşim kalktı ve beni orada bırakıp gitti. Ben peşinden koştum. Geldik yolda kavga, sen beni bunun için mi getirdin buraya. Evet dedim, sana benim bir şekilde kendimi kanıtlamam gerekiyordu çünkü rahat edemeyecektim. O da dedi ben sana bugüne bugün bir kere sordum mu ya, sevgilin var mı diye bile sormadım, neden böyle bir şey yaptın, diyerek baya tartışma oldu.” (Lacivert, 28 yaş)

İlk etapta kadın doğum uzmanlarına başvuran katılımcıların büyük bir kısmı, bu aşamadan bir süre sonra vajinismus “tedavisi” almak için, cinsel terapist unvanına sahip kadın doğum uzmanı, psikiyatrist, psikolog ve sosyal hizmet uzmanına başvurmuş ve destek almıştır. Yalnızca Yavruağzı, bir sağlık memurundan kayıt dışı şekilde anestezi etkili iğne ile belden aşağısının uyandırılması yoluyla “yardım” almıştır.

“Bir hemşire arkadaşşıma anlatmıştım. Bir sağlık memuru var dedi. 16 yıl öncenin X şehri, vajinismus bilinmiyordu pek. Gittim konuştum çaresizlikten. Dedi eşinle geleceksin böyle böyle olacak. Beraber gittik, şey dedi, abla dedi, ben sana dedi, alttan üç iğne yapacağım dedi, vajina bölgene dedi, uyuşturacağım seni dedi... Sonra işte alt taraftan bana iki tane iğne vurdular ve eşimle eve gittik. İşte biz ağrım olsa da bir şekilde birlikte olduk zaten, üç dört adet sonra da hamile kaldım. Ama

atlatmadım hocam, atlatamadım. Hala var korkum. Yani kasılıyorum, korkuyorum.” (Yavruağzı, 39 yaş)

Diğer katılımcıların aldıkları tedaviler, cinsel doğru bilgilendirme ve parmak ya da dilatör egzersizlerinin birlikte uygulanmasını içermektedir. Profesyonel destek almış katılımcıların büyük çoğunluğu, özel kliniklerden hizmet almıştır. Yalnızca 2 katılımcı üniversite hastanelerinden hizmet almış ama bunun için ekstra ücret ödemiştir. Katılımcılar, vajinismusunu atlatma süreçlerini değerlendirmiş ve sonucunda “hazineyi keşfetmek”, “doğru bildiğin yanlışlarla yüzleşmek”, “bedenle tanışma”, “himenektomi”, “ödevleri yapmak”, “izinsiz müdahale”, “eziyet”, “konuşacağız sandım” ve “kökene inemedikten sonra” kodları ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların, vajinismus tedavisi ile ilgili iki temel noktayı vurguladıkları dikkat çekmektedir. Bunlardan birincisi, katılımcıların istisnasız hepsinin, vajinismusunu yaşaması çok zor bir şey olarak tanımlarken aynı zamanda bu deneyim aracılığıyla bedenleriyle, cinsel organlarıyla, cinsellikleriyle tanıştıklarını vurgulamalarıdır. Her bir katılımcı, bu sürece gelene kadar bu tanışmadan kaçtığını, özellikle cinsel organı ile yaşamının bu noktasına kadar ilişki kurmamaya çalıştığını söylemiştir. Profesyonel destek ya da kendi kendine yardım süreçlerinde karşılaştıkları cinsel eğitim ve egzersizler, onları çok zorlarsa da bu konuda onlara bedenleriyle tanışmak için birer kapı açmış ve bu nedenle iyi hissettirmiştir.

“Parmak terapileri bilmem neler çok iğrençti ama mesela şey çok güzeldi, bana şey demişti aynayı karşına almanı istiyorum, incelemeni istiyorum, dokunmanı istiyorum, orada farklı bir şey var falan diye mesela o benim için çok bağlayıcı ve çok aydınlatıcı bir şey olmuştu. Yani çok değişik değil mi? Mesela 2 tane farklı bir boşluk var ama bilmiyorsun. Hiç mi bakmadın yani falan diyorsun, ya da bu kadar zor muydu? Bak evet, yaradılışında varmış aslında, sen normalsin. Mesela bunlar o kadar iyi gelen şeyler ki. Birçok insan için basit olabilir ama benim için çok zor ve şeydi yani.” (Fuşya, 32 yaş)

Keşfetme süreci, aynı zamanda cinselliğe ve bedene dair doğru bilinen yanlışlarla yüzleşmeye de yol açmıştır. Pek çok katılımcı bu süreçte yanlış bilgilerini eleme, yerine doğru bilgileri yerleştirme fırsatı bulmuştur.

“Cinsellik de böyle bir şey. Sen bunu 27-28 yıl boyunca kullanmamışsın, şu an kullanmaya başlamak istiyorsun. Ama hani nasıl yapacağını bilmiyorsun, bu çok normal. Bir şekilde benim zihnimde yanlış bildiğim bütün şeyleri bana açıkladı. Ben çok soru sordum zaten. Kafama takılan her şeyi sordum ve çok net bir şekilde cevapladı. Birçok şeyi yanlış biliyordum dedim. Yani kendimle alakalı da eşimle alakalı da birçok konuda yanlış şeyler düşünüyorduk.” (Beyaz, 29 yaş)

Katılımcılardan 2’si, cinsel terapistlerinin önerisiyle, sürece başlamadan hemen önce himenin bir cerrahi operasyonla alınması anlamına gelen himenektomi operasyonunu geçirdiklerini belirtmiştir. Başka katılımcılardan da bu öneriyi alanlar vardır.

“Ben himenektomi operasyonu geçirdim bu tedavide. O da şu; kızlık zarım çok kalın bir dokuya sahipmiş zaten. Herhangi bir vajinismusum olmuş olmasa bile ilk cinsel birleşmede çok acı çekeceğimden dolayı ilk cinsel birleşmede sonradan vajinismus olabilirmişim. Doktor yapaalım rahat edersin dedi, tedaviden önce onu oldum.” (Mor, 29 yaş)

Tedavi süreciyle ilgili ikinci ana nokta ise katılımcıların, aldıkları vajinismus terapilerinin yeterince kökene inemediği, penetrasyonun sağlanması haricinde kalan konularla pek ilgilenmediği ve kaygıları azaltmada yetersiz kaldığı konularındaki eleştirileridir. Neredeyse tüm katılımcılar, cinsel birleşme sürecindeki korku ve kaygılarının tam geçmediğini ifade etmektedir. Vajinismusun yol açan köklerin tedavide yeterince sorgulanmaması ve “iyileşme” standardının sadece vajinal birleşmeyi sağlamak olması bunun nedenidir.

“Psikolojik boyutuna da inilmedi. Sistemati olarak çözdük. Peki duygularım neredeydi? Duygularım çözülmüdü aslında. Duygusal olarak çözülsedim isteksizliğim hala sürer miydi?” (Fuşya, 32 yaş)

“Kaç defa birleştik, ama hala bu korkuyu yaşayabiliyorum. Evet, şeyi sağlıyorsun, hani herkes şey istiyor, bir tane gerçek birleşme, evet o oluyor, o şey değil ama, vajinismus orada bitmiyor.” (Toprak, 24 yaş)

Vajinismus tedavisi sürecinde, bedenine izinsiz müdahale edilen katılımcılar vardır:

“Beni egzersiz için odaya aldılar. Ben önceden biliyordum bir egzersiz olacağını. Muhtemelen de vajina üzerinden olacağını ama korkarım diye hiç araştırmak istemedim bu doktorun yöntemini. Çünkü parmak egzersizi değildi ona bakmıştım sitesinden. Parmak egzersizi düşüncesi bile beni çok kötü yapıyordu. Sonra doktorun asistanı girdi zaten odaya. Bana bir krem sürdürdü vajina bölgesine, işte rahatlamaya çalış filan derken birden büyük bir acı hissettim. Çığlık kıyametim çünkü vajinama bir şey soktu. Birkaç saniye sonra rahatla dedi bana, oldu dedi. Sonra ben sakinleşmeye çalıştım ama titriyorum ve bana bunun ince bir dilatör olduğunu, başardığımı söyledi... O zaman çok çaresiz olduğum için hiçbir şey demedim ve onu vajinismusun geçmesi için ödenmesi gereken bir şey gibi düşündüm ama bugün düşünüyorum ve sinir oluyorum bu yapılan. Tecavüze uğramışım gibi hissediyorum.” (Kahverengi, 30 yaş)

Katılımcıların vajinismus tedavilerine yönelik anlatıları, bu tedavilerle ilgili kadınlar adına hem güçlendirici hem de yetersiz ve olumsuz sonuçlara işaret etmektedir. Vajinismus tedavilerini, mevcut halleriyle tartışmaya açmak ve kadınların refahı adına geliştirilmesi gereken yönlerini vurgulamak gerektiği düşünülmektedir.

3. Vajinismusun Deneyimlemiş Olmak

Bu temada, katılımcıların vajinismus algılarına ve bu konudaki önerilerine değinilmektedir. “Vajinismusun tanımı”, “vajinismusun nedenleri” ve “vajinismusun ne iyi gelir” temanın kategorileridir.

3.1. Vajinismus Nedir: “Fiziksel bir sorun olarak görmüyorum bunu”

Katılımcılar vajinismusunu tanımlamış ve “beden değil zihin” ve “kadın olmanın bir bedeli” kodları ortaya çıkmıştır. Katılımcıların hiçbiri vajinismusunu salt fiziksel ve psikolojik bir hastalık ya da kas spazmı olarak tanımlamamıştır. Onlar vajinismusunu, semptomları bedende ortaya çıkabilen ama kök nedeni zihindeki toplumsal kodlar ve buna bağlı çeşitli travmalar olan bir sorun olarak görme eğilimindedir.

“Bence kişinin fizikselden ziyade zihnini sınırlandırması, yani bilinç altına yerleştiği yanlış bilgileri bir şekilde o aşamada kalkan gibi kullanması diyebilirim. Fiziksel bir sorun olarak görmüyorum bunu, tamamen zihnin bir oyunu.” (Beyaz, 29 yaş)

“Topluma çok kızdım aslında. Cinselliğin bu kadar kötü, bu kadar zor bir şey olduğunu bilerek büyümüşüz ve sonuçları bana neler yaşattı.” (Hâkî, 23 yaş)

Vajinismusunu deneyimlerken yaptıkları sorgulamalar, tüm katılımcıları vajinismusunu kadın olmanın bir bedeli olarak görmeye doğru götürmüştür. Bu durumu bizzat yaşayan kadınların vajinismusunu toplumsal cinsiyetle ve kadın cinselliğinin baskılanmasıyla ilişkilendirmesi bu bahsedilenleri dikkate almayı önemli hale getirmektedir.

3.2. Vajinismus Olma Nedenleri: “Olduğum çevre, toplum, şiddet, sevgisizlik”

Katılımcılara neden vajinismus olmuş olabilecekleri sorulmuştur. Verilen yanıtlardan: “toplum etkisi”, “ailenin yetiştirme tarzı”, “din”, “yanlış cinsel bilgilendirme”, “bekaret baskısı”, “kendini korumak”, “cinsel istismar deneyimi”, “annemin yarası”, “günahın bedeli”, “babanın gözünden düşmemek” ve “toplumsal cinsiyet protestosu” kodları ortaya çıkmıştır.

“Olduğum çevre, toplum, şiddet, sevgisizlik sanırım. Erkekler tarafından sevilmemiş olma, kadın olarak sürekli aşağılanma, korku, özgüvensizlik muhtemelen, kontrol manyaklığı, geleceğe karşı umut bağlayamama, erkeklere güvenememe. Ne olursa olsun işin hep bir nasıl desem kötü şeye varacağına inanma.” (Bej, 22 yaş)

Katılımcıların toplum etkisi olarak genel bir çerçevede söz ettikleri sebep, detaylandırılacak olursa toplumda kadına biçilen rolleri, eşitsizliği, bastırılan kadın cinselliğini, korunması gereken bekareti, cinselliğin konuşulmuyor oluşunu ve toplumsal cinsiyeti içermektedir.

“Çocukluktan itibaren bütün kızlar bu telkinlerle büyütülüyor. Aman dikkat et, aman bacağına arasını görünse şu olursun. Bilmem ne işte bir erkekten uzak duracaksın. Sana bir şey yapmasına izin vermeyeceksin. Bir de hem kadınlar telkinle büyütülüyor hem de bir taraftan da utandırılıyorlar. Kadınlar her şeyden utandığı için cinsellikten de utanıyor. (...) Bu tabularla büyüdüğünden dolayı bence küçüklükten itibaren kendini bu konuda şartlıyor ve vajinismus oluyor.” (Gri, 31 yaş)

Bazı katılımcılar, çocuklukta kendi yaşadıkları cinsel istismar deneyimlerini ya da anne, kuzen gibi yakınlarının yaşadıkları ve kendilerine anlattığı cinsel istismar deneyimlerini vajinismus olmalarında etkili bulmaktadır.

“Ben ilkokuldaydım sanırım. Bir gün annem evde ağlıyordu ve annemle sohbet ettik. Ne oldu neden ağlıyorsun gibisinden konuştuk. Aslında söylememesi gerekiyordu. Şu anda çok kızıyorum ama. Annem bana kendi üniversite dönemindeyken bir erkek tarafından zorla ilişkiye girildiğini söyledi. Böyle bir şeye uğradığını söyledi. Bunu paylaştı benimle. Ve tabi ki ben de bu bahsettiğim partnerimle konuşurken bu geldi aklıma ve ondan sonra partnerimle denedik, o esnada ağlamaya başladım hani çünkü o geldi aklıma, annemin başına gelen benim başıma da gelir mi gibi bir korku yaşamış olabileceğimi düşündüm.” (Hâkî, 23 yaş)

Vajinismus olmasının nedenine ilişkin her katılımcının birden çok tahmini bulunmakla birlikte, ortak söylemlerindeki toplumsal cinsiyet eşitsizliği faktörü vajinismusu doğru okuyabilmede kritik bulunmaktadır.

3.3. Vajinismus Ne İyi Gelir: “Toplumsal cinsiyet eşitliği, cinsel eğitim, profesyonel destek”

Katılımcıların, vajinismusun yaygınlığını azaltacağını ve bu durumu yaşayan kadınlara iyi geleceğini düşündükleri çeşitli önerileri olmuştur. “Doğru cinsel bilgilendirme”, “kadına yönelik bakışın değişmesi”, “partnerlerin de sorgulanması”, “cinsellik eğitimi”, “ulaşılabilir yardım alma birimleri kurulması”, “daha erken destek alabilmek”, “medya aracılığıyla bilgilendirme”, “cinselliğin konuşulabilir hale getirilmesi”, “ilgili uzmanlara eğitim vermek” ve “sosyal destek” bu kategoride ortaya çıkan kodlar olmuştur.

Bu çalışmaya katılan tüm kadınların en büyük ortak talebi cinselliğin toplumda ve ailede bilimsel doğrular etrafında konuşulabilir hale gelmesi ve yaşam boyu gelişim dönemlerine uygun olarak eğitim programlarında yer almasıdır. Katılımcıların tamamı, konuşulamayan ve olumsuz mitlerle anılan kadın cinselliğini yanlış öğrenmelerinin vajinismus olmalarına etki ettiğini düşünmektedir. Bu nedenle, cinselliğin aile ve toplum içerisinde konuşulabilir hale gelmesinin faydalı olacağına ve eğitim, sağlık, medya kurumları aracılığı ile bu konuda toplumun aydınlatılmasının gerekliliğine inanmaktadırlar.

“Eğitim diyeceğim, eğitim tabi çok geniş bir kavram. Her şeyin ben eğitimle çözüleceğine inanıyorum ama hani şey eğitimden bahsetmiyorum mesleki, psikolojik ama çocukluktan itibaren ve hayatın her aşamasında cinsel eğitim.” (Pembe, 30 yaş)

Vajinismus sürecinde ne yapacaklarını bilemediklerini, nereye gideceklerini kestiremediklerini dile getiren katılımcıların çok büyük bir kısmı, ücretsiz ve kolay ulaşılabilen, cinsel sorunlar konusunda eğitimli uzmanların yer aldığı, yardım alınabilecek merkezlerin olması gerektiğini ya da mevcut yerlere bu konuda ekleme yapılması gerektiğini düşünmektedir.

“Sağlık ocağı gibi toplum sağlığı merkezlerinde, herkesin yani her bütçeden tüm insanların kolayca ulaşabileceği yerler olsaydı, insanların yargılanmadan gidebileceği yardım alabileceği yerler olsaydı, herkes için kolay olabilirdi. Sonuçta benim imkanlarım vardı ama imkânı olmayan birçok insan var. Hani onlar adına kolay ulaşabilir kaynaklar olmalı diye düşünüyorum.” (Beyaz, 29 yaş)

Katılımcıların tamamına göre, uzun vadede vajinismus konusunda gerçekleştirilecek en iyi senaryo toplumdaki kadına yönelik bakış açısının değişmesidir.

“En önemli şey bence toplumu bilinçlendirmek, değiştirmek. Kadınlar böyle yaşadığı sürece ben bunun olmaya devam edeceğini düşünüyorum. Toplumu eğitmek ve kadınlara artık daha farklı bakmak gerekiyor. Elbette bir günde, bir saatte olmaz ama buna gerçekten ihtiyaç var.” (Kahverengi, 30 yaş)

Bazı uzmanların olumsuz, empatiden yoksun, yeterince hassas olmayan davranışları katılımcılar için zorlayıcı olabilmektedir. Onlara göre, karşılaşılabilecekleri tüm uzmanların, vajinismus konusunda bilgili, doğru yönlendirme yapabilen ve kadınlara karşı hassas davranabilen yapıda olması gerekmektedir. Katılımcılar bu isteklerini, “hassas davranılma hakkı” olarak isimlendirmektedir.

“Kadın doğuma gittik, çok anlayışsız birine denk geldik mesela. Beni diyelim masaya çıkaracak ya, o çatala, ben onu zaten görünce kasılıyorum, korkuyorum. Yani bir de hiç yaşamamışım, hani genç kızsınız öyle bir şey de yaşamamışsınız. Çık dedi oraya, çıkacaksın dedi. Neyse ben de artık diyorum ki olsun bitsin diyorum. Çıktım ama ne şeyle çıktım artık eşim için çıktım inanın çünkü eşim de çok etkileniyordu. Beş yıl birbirimizi beklemişiz, aynı yatakta yatıyorsunuz birlikte olamıyorsunuz. Çok kötü bir durum yani. Sonra şey dedi eşime, döndü dedi ki, hiçbir şeyi yok dedi, at yatağa dedi, çarp ağzına yap dedi, ben şok oldum. Eşim dedi, onu ben bilmiyor muyum dedi, onun için mi getirdim, sanki ben onu yapmayı bilmiyor muyum dedi, siz mi söyleyeceksiniz bana dedi.” (Yavruağzı, 39 yaş)

Katılımcıların mikrodan makroya geniş bir yelpazede karşılığı olduğu görülen önerileri, cinsel zorluklarla ilgili sosyal hizmet uygulamalarının planlamasında oldukça yol gösterici olabilecek niteliktedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Çalışma grubunun büyük kısmı üniversite mezunu, meslek sahibi kadınlardan oluşmaktadır. Katılımcılara göre vajinismus olmalarının arka planındaki ana nedenler; aile ve toplumun kadına bakışı, kadın cinselliğinin tabulaşması ve cinsel istismar gibi toplumsal cinsiyet eşitsizliği odağında okunabilecek travmatik süreçlerdir. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve kadın cinselliğinin baskılanması toplum içerisindeki tüm kadınları etkileyen bir durum olduğu için eğitilmiş olmanın vajinismus konusunda bir fark yaratmadığı düşünülmektedir. Nitekim, CETAD (2022) da vajinismusta yaş, eğitim, ekonomik durum, yaşanılan yer gibi faktörlerin belirgin bir farklılık yaratmadığını, cinsel konularda eğitim ve bilgilenmenin bireyin genel eğitim seviyesiyle paralel olmadığını, toplum ve kültürden etkilendiğini belirtmektedir.

Ülkemizde ataerki etkisinde kadın cinselliğinin küçük yaşlardan itibaren sıkı sıkıya denetlenmesi, bunun kadınları bedenlerinden uzak kalmak zorunda bırakması ve cinselliğin küçük yaşlardan itibaren olumsuz mitlerle aktarımının kadınların vajinismus deneyimleriyle eklemli olduğuna inanılmaktadır. Tiefer'in (1988) da vurguladığı gibi, cinsel sorunlar bireylerin kendi kişisel sorunları olarak algılansa da arka planında toplumsal cinsiyet eşitsizliği, eril denetim, cinselliğin kültürel baskıcı inşası gibi politik nedenler yatabilmektedir. Dolayısıyla, cinsel sorunları patolojikleştirmekten ziyade arka plandaki toplumsal eksiklikleri gidermeye yönelik uygulamalara da ihtiyaç vardır. Kadınların yaşadıkları cinsel zorluklarda onların yanında olmanın, sosyal adalet anlamında bir zorunluluk olduğu düşünülmektedir. Bu kapsamda sosyal hizmet mesleğine ve diğer ilgili mesleklere büyük görev düşmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlama konusunda, toplumsal cinsiyet ve cinsellik eğitimleri düzenlemek gibi makro sosyal hizmet çalışmaları özellikle önemli bulunmaktadır. Toplumdaki cinsel politikaların eşitlikçi yönde dönüştürülmesinin ise vajinismusun görülme sıklığının azaltılmasında en önemli etken olacağına inanılmaktadır.

Katılımcıların hiçbiri vajinismus, fizyolojik ve psikolojik bir hastalık olarak tanımlamamıştır. Katılımcıların toplumsal cinsiyete ve cinsellik inşasına olan vurguları dikkat çekicidir. Turan Yunusoğlu (2021) da ülkemizde vajinismus kadınlarla gerçekleştirdiği araştırmasında, kadınların vajinismus, ilişkisel ve kültürel bağlamlarda anlamlandırdıkları sonucuna ulaşmıştır. Bu iki paralel bulgu, vajinismusun tıbbileştirilmiş görünümünün, onu çevreleyen sosyokültürel ve ilişkisel etmenleri görmediğine işaret etmektedir. Vajinismus semptomlarının bedende ortaya çıkması, çözümün sadece tıbbi-terapötik bir çizgide, beden odağında olması gerektiği anlamına gelmemektedir. Vajinismusun, kadınları kuşatan toplumsal, kültürel ve yapısal unsurları kapsayıcı biçimde ele alınıp değerlendirilerek çalışılması gerektiği düşünülmektedir. Sosyal hizmet uzmanları, vajinismus kadınlarla yapacakları çalışmalarda onları dinleyip, detaylı yaşam öykülerini alarak, cinselliğe ve kadın olmaya bakışlarını, vajinismusun onlar için anlamlarını ve yaşam koşullarını öğrenip bu bilgiler ışığında müracaatçıların ihtiyaç duydukları destekleri belirleyip, onlara vajinismus süreçlerinde kapsamlı destek olabilecek kişilerdir. Özellikle feminist sosyal hizmet uygulamasının kadın deneyimini merkeze alan yaklaşımı, ataerki yapı vurgusu ve kadının toplumsal konumuyla bireysel durumu arasında kurduğu ilişkinin vajinismus müracaatçılarına spesifik sorunlarında destek olmada önemli bir kapı açtığı düşünülmektedir (Dominelli, 2002).

Her ne kadar tıbbi ölçütlerde cinsel birleşme anına yönelik bir adresleme yapılsa da katılımcıların çoğu vajinismus olduklarını, bu anın çok öncesinde sezmiştir. Öyle ki bazı kadınların vajinismusun teyidi için birleşme denemesine ihtiyacı olmamıştır. Çok önceden vajinismusun ipuçlarını alan kadınların, bunu partnerleri de dahil kimseyle paylaşmadıklarını vurgulamaları dikkat çekicidir. Cinselliğin ve özellikle ilk cinsel birleşmenin, kadın erkek çoğu birey için soru işaretleriyle dolu olması ve endişe yaratması olağandır. Her bireyin, cinsellekle ilgili soru işaretlerini giderme hakkı olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle toplumda cinselliği doğru müzakere edebilmeye imkân yaratacak mekanizmaların ve cinsel eğitimin, toplumdaki bireylere mutlaka yaşamın ilk yıllarından itibaren

düzenli olarak sunulması gerektiği düşünülmektedir. WAS (Dünya Cinsel Sağlık Birliği) yayınladığı evrensel cinsel haklar deklarasyonunda bilimsel araştırmaya dayalı cinsel bilgi edinmeyi, kapsamlı cinsellik eğitimi almayı ve cinsel sağlık hizmeti almayı bir hak olarak tanımlamıştır (CETAD, 2022). Bu çalışmanın bulgularının da desteklediği bu ihtiyacın, katılımcıların da önerdiği gibi vajinismusun azaltılması ve kadınların zarar görmeden yönetilmesi sürecinde önemli olduğu düşünülmektedir. Toplumumuzda cinselliğin tabulaştırılmaktan çıkarılarak, eşitliğin olduğu bir alan olarak yeniden çerçevelenmesi gerektiği düşünülmektedir.

Katılımcıların büyük çoğunluğu için vajinismus, onları bedenleriyle, cinsel organlarıyla tanıştıran bir sürece zemin hazırlamıştır. Katılımcılar için bu durum, sürecin en güçlendirici yönlerinden biridir. Başka bir araştırmada da vajinismus kadınlar bu deneyimi bedenleriyle tanışma noktasında olumlu bulduklarını ifade etmiştir (Kwan, 2015). Küçük yaşlardan itibaren kendi bedenlerinden ve cinsel alanlarından uzak kalması salık verilen ve bedeni ve cinselliği yalnızca evlilik içerisinde tanınması gerektiği düşüncesi aktarılan kadınların, vücutlarındaki cinsel alanlarla tanışmaları ve doğru bilgiler edinmeleri için yetişkinlik sürecinde zorlu bir deneyim yaşamaları gerekmiştir. Beden keşfinin en temel düzeyde dahi gecikmesi her ne kadar oldukça geç olsa da vajinismus deneyiminin getirdiği güçlenme feminist sosyal hizmet uygulaması adına önemli bir bulgudur.

Katılımcıların bazılarının bekaret muayenesi deneyimleri bekaretin onlar için ne denli büyük bir baskı oluşturduğunu göstermektedir. Bekaret, tarihsel ve toplumsal bir üründür ve özellikle ülkemizde fiziksel, somut, değişmez bir gerçeklik olarak, kadın bedenini ve cinselliğini denetim altına almak için kullanılan ataerkil bir araç, bir kontrol mekanizmasıdır (Bora, 2011). Tıbbileştirilen ve bedensel göstergelere indirgenen bekaret, Türkiye’de namus cinayetleri, bekaret muayeneleri, bakire olmadığı gerekçesiyle kadınların başlarına gelen yaptırımlar gibi nedenlerle vajinismus vakalarının yükselmesine neden olmaktadır (Bora, 2011). Günümüzde feminist hareketin çabalarıyla kadınlara yönelik zorunlu bekaret muayenelerinin azaldığı bilinse de bu çalışmada kendi isteği ile hatta eşlerini de yanlarına alarak bekaret muayenesine “gönüllü” giden kadınların olması, kadınların ataerkil öğretiler ve rasyonel otorite olarak görülen tıbbın onunla iş birliğini ne derece içselleştirdiğini göstermektedir. Kadın bedeni, tıp ve ataerki arasında bir yerde, kadınlar dışında herkesin söz hakkının olabildiği bir meta olarak görülebilmektedir.

Profesyonel destek almak için başvurmuş katılımcıların büyük çoğunluğunun vajinismus konusunda özel kliniklerden hizmet aldığı görülmüştür. Devlet sağlık kuruluşlarından hizmet alan katılımcılar ise, bunun için ek ücret ödemiştir. Vajinismus tedavileri için kamu sağlık kuruluşlarında fazlaca sıra vardır ve tedavilerin aynı uzmanla sürdürülememesi durumu istikrarsızlık yaratabilmektedir (Şen, 2021). Vajinismus endüstrisi, yeni tıbbın bir parçasıdır ve kar odaklı bu pazarın kadınların cinsel sorunlarının tıbbileştirilmesini arttırdığı ve cinsel sorunlara yol açan sosyal bağlamı önemsizleştirdiği düşünülmektedir (Farrell ve Cacchioni, 2012). Türkiye’de 2000’lerin başında yaşanan sağlıkta dönüşüm ile neo-liberal sağlık politikalarının yaygınlaşması, cinsel sorunların tedavisi için hizmet

veren çok sayıda özel kliniğin piyasada yer almasına ve kadın bedeninin müdahaleye açık olmasına olanak sunmuştur (Şen, 2021). Çoğu katılımcının da hizmet aldığı bu kliniklerin, katılımcıların da vurguladığı gibi cinsel birleşmeye dair kaygıları gidermede yeterince yardımcı olamadığı görülmektedir. Katılımcılar, aldıkları profesyonel desteği sorunun kökenine dokunmadığı ve salt birleşme işlevine odaklandığı için eleştirmektedir. Bu bulguya paralel olarak, Şen (2021) de çalışmasında vajinismus tedavilerinin kısa süreli olduğunu ve sadece birleşme işlevine odaklandığını vurgulamaktadır. Kadınların, uzmanlardan beklentileri, vajinismusun kökenlerine ve hayatlarında etkilediği alanlara çare üretebilen, kapsamlı bir yaklaşımdır. Vajinismusun tıbbi tanımı, cinsel birleşmeyi “iyileşme” için altın bir standart olarak tanımlasa da cinsel birleşme gerçekleşikten sonra da kaygıların ve cinsel konforsuzlukların sürmesi bu tanımın sorgulanması gerektiğine işaret etmektedir. Bu noktada, hızlı sonuç veren tedavilerin dışında, vajinismus kadınların çok disiplinli mesleki çalışmalarla da desteklenmesi gerektiği düşünülmektedir. Örneğin cinsel terapiye ek olarak vajinismus kadınlar için sosyal hizmet uzmanları tarafından grup çalışmaları planlanabilir veya bütüncül terapilere yönlendirme yapılabilir. Bunun yanı sıra, vajinismus kadınların sınıfsal adaletsizliklerden ötürü destekten mahrum kalmamaları için, ücretsiz destek alabilmeleri adına savunuculuk faaliyetleri yürütülmesi gerektiği düşünülmektedir.

Katılımcılar için cinsellik ve “gerçek bir kadın” olmak, vajinal birleşme yaşayabilmeye endekslidir. Bunu gerçekleştiremediklerinde ise kendilerini marjinalleştirmekte ve başarısız bir insan gibi görmektedirler. Şen (2021) de araştırmasında cinsel birleşmenin bir başarı olarak kurgulandığı sonucuna varmıştır. Cinsel birleşmenin toplumsal ve bireysel inşasının getirdiği bu zorunluluk durumu, vajinismus kadınlara güçlükler yaşatmaktadır. Kadınların yaşadıkları cinsel zorluk konusunda kendilerini bireysel olarak suçlamalarının önüne geçilecek çalışmalar yapılmalı ve sorunun kökeninde yatan ataerkil toplumsal sistem hakkında bilinçlenmeleri sağlanmalıdır.

Bazı katılımcıların vajinismus zamanla uyguladıkları çeşitli yöntemlerle kendi kendilerine aşmaları, her kadın için tek çözümün cinsel terapi olmadığını düşündürmektedir. Sosyal hizmet uzmanları, planlayabilecekleri bilgilendirici internet sayfaları ve broşürler gibi farklı çalışmalar ile vajinismus konusunda kendi kendine yardım etmek isteyen kadınlara da yardımcı olabilirler. Yurtdışında, vajinismus kadınlar için kendi kendine yardıma yönelik vajinismus egzersizleri ve tavsiyeler içeren internet sayfaları vardır (Haire, 2021). Her kadının inşası, kim olduğu, yaşadıkları, imkanları, kaygı seviyesi farklıdır. Herkes bu noktada biricik olduğu için vajinismus çözümlerinin de sosyal hizmet uzmanlarının desteği ile çeşitlendirilmesi kadınların yararına olacaktır. Sosyal hizmet uygulaması süreci, kendisiyle ve vajinismus meselesiyle ilgili ne karar vermiş olursa olsun, tüm kadınlara bu süreçte destek olabilecek önemli bir potansiyel olarak görülmektedir. Nitekim, kadınların vajinismus sürecinde sosyal desteğe ihtiyaç duydukları, bu çalışmada kendileri tarafından dile getirilmiştir. Bu desteği çeşitli nedenlerle yakınlarından almaktan çekinen kadınlar için ihtiyaç duyduklarında kapılarını çalabilecekleri sosyal hizmet uzmanları, tarafsız ve destekleyici tutumlarıyla kadınların anlaşılmasına ve iyi hissedebilmelerine yardımcı olabilecektir.

Katılımcıların çoğu, vajinismusu deneyimlediklerinde ne yapılması gerektiğini bilemedikleri için çok zaman kaybettiklerinden bahsetmiştir. Sosyal hizmet, bu aşamada çatı bir mekanizma olarak kadınları anlama, kendi isteklerine uygun olarak doğru yerlere yönlendirme ve tüm bu süreci takip ederek onlara destek olmada önemli görülmektedir. Birçok katılımcı, örneğin aile sağlığı merkezlerini kolay ulaşılabilir oldukları gerekçesiyle kendilerine destek verebilecek yerler olarak önermiştir. Kadınların kolay erişim sağlayabileceği bu ve benzeri yerlerde sosyal hizmet uzmanlarının bulunması ve vajinismusun çok disiplinli bir yaklaşımla ele alınması bir kez daha önerilmektedir.

Vajinismus, bir kaçınma ve erteleme hastalığı olarak tanımlanmaktadır (Keçe, 2012). Bu çalışmada da katılımcılar, vajinismus süreçlerini uzatan çeşitli faktörler tanımlamışlardır. Katılımcılar uzun süreler boyunca vajinismus konusunda isteseler de destek alamadıklarını belirtmektedir. Ancak bu durum, onların kaçınan ve ertelemeci kişiler olmalarının ötesinde, çok çeşitli faktörlere dayanmaktadır. Vajinismusun, DSM tanımını aşan ve yaşam koşullarından, ekonomik durumdan, kişilerarası ilişkilerden, toplumsal algılardan etkilenen sosyokültürel etmenlerle ve toplumsal cinsiyetle çevrili bir durum olduğu bir kez daha göze çarpmaktadır. Tıbbi bakış açısının bu faktörleri göz ardı ettiği ve bireyleri cinsel sorunlarının tek sorumlusu olarak tanımladığı düşünülmektedir. Bu noktada vajinismus kadınların, bu durumu aşmada zorlanan ve desteğe ihtiyaç duyan güçlü kişiler olarak değerlendirilmelerinin daha doğru olacağı düşünülmektedir. Böyle bakıldığında vajinismus, bir kaçınma ve erteleme hastalığının ötesinde, aynı zamanda bir konuşamama ve destek alamama meselesidir. Sosyal hizmet uygulamalarının, kadınların bulunduğu yerden başlayarak, tanımladıkları bu faktörler doğrultusunda onlara destek olabileceği düşünülmektedir.

Farrell ve Cacchioni (2012) vajinismus ya da dispareni yaşayan kadınların, bu durumu ortadan kaldırmak ve normatif heteroseksüel pratikleri uygulayarak kadınlık kimliklerini kazanmak için tıbbileştirmeye eğilimli olduklarını belirtmektedir. Bu çalışmada da katılımcıların büyük bir kısmının, vajinismusu keşfettikleri süreçte ilk etapta kadın doğum uzmanlarına gitme ihtiyacı hissettikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Özellikle kadın doğum uzmanlarına başvuran katılımcıların önemli bir kısmının, üzerlerinde oluşan baskı ile bu süreçte kendi talepleriyle bekaret muayenesi oldukları, himene yönelik operasyonlar geçirdikleri ya da rızaları dahi alınmadan vajinalarına yapılan tıbbi müdahalelere göz yumdukları görülmüştür. Ülkemizde yapılan başka bir çalışmada da benzer durumlara rastlanmıştır (Turan Yunusoğlu, 2021). Vajinismus kadınların, tıbbileştirme nedeniyle bedensel ve ruhsal olarak zarar görmeye açık olabilecekleri ve bunu önleyecek yaklaşımlara ihtiyaç duyulduğu düşünülmektedir. Özellikle cinsel terapilerde kadınlara uygulanan etik ve rıza dışı müdahalelerin sonlandırılması için savunuculuk çalışmalarına ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Kadınların "tedavi" adı altında, teknik gerekçelerle bile olsa, rıza alınmadan muayene edilmesi, bedenlerine izinsiz müdahale edilmesi çok ciddi bir etik ihlaldir ve kişilerde yoğun olumsuz hisler oluşturmaktadır.

Özetle, vajinismus psikolojik ve fiziksel bir hastalık olarak tanımlanıyor olsa da ataerkil kültürel kadınlık inşası, kadınlara en baştan sunulan “kadınlık şartnamesi”, kadın cinselliğinin baskılanması ve tabulaşması, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, aile tutumu, cinsellik eğitiminin ve kadın yanlısı cinsel politikaların olmaması, beden imajı, heteronormativite, kapitalizm, günlük yaşam stresleri ve kişilerarası ilişkilerdeki eşitsiz güç ilişkileri tarafından sarmalandığı görülen vajinismusun yalnızca hastalık bakış açısıyla ele alınmasının kadınların gerçek sorunlarına yeterli yanıt veremediği görülmektedir. Birçok katılımcı, vajinal birleşmeyi gerçekleştirmek suretiyle vajinismusu “atlatmış” görülse de kadınların cinsellikle ilgili şikayetleri farklı açılardan devam etmektedir. Cinsel haklarını tam olarak elde edebilmeleri ve cinsel alanda kendilerini özgürce ifade edip, konforlu hissedebilmeleri için konunun bütüncül olarak ele alınarak, kadınların mikro, mezzo ve makro feminist sosyal hizmet uygulamalarıyla desteklenmeleri önemli görülmektedir.

ARAŞTIRMAYA İLİŞKİN ETİK BİLGİLER

Çalışma için 13.11.2019 tarihinde etik kurul izni alınmıştır. Çalışma boyunca etik ilkeler gözetilmiştir.

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI

Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

ÇATIŞMA BEYANI

Yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- APA. (2013). Diagnostic and Statistical of Manual of Mental Disorders (5th edition). Washington, DC: American Psychiatric Association.
- Blaxter, M. (2009). The case of the vanishing patient? Image and experience. *Sociology of Health and Illness*, 31(5), 762-778.
- Bora, A. (2011). Emek Ergün'le Söyleşi: Bekaretin El Değmemiş Tarihi. 06 07, 2022 tarihinde Amargi Feminist Dergi: <http://www.amargidergi.com/yeni/?p=728> adresinden alındı
- Cacchioni, T. (2007). Heterosexuality and 'the Labour of Love': A Contribution to Recent Debates on Female Sexual Dysfunction. *Sexualities*, 10(3), 299-320.
- CETAD. (2022, 2 17). Vajinismus. Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği İnternet Sayfası: <https://www.cetad.org.tr/menu/21/vajinismus> adresinden alındı
- CETAD. (2022, 2 20). Cinsel Haklar Nelerdir? Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği İnternet Sayfası: <https://www.cetad.org.tr/73/sik-sorulan-sorular/50/cinsel-haklar-nelerdir> adresinden alındı
- Dominelli, L. (2002). *Feminist Social Work Theory and Practice*. London: Palgrave.
- Donaldson, R. L., & Meana, M. (2011). Early dyspareunia experience in young women: Confusion, consequences, and help-seeking barriers. *The Journal of Sexual Medicine*, 8(3), 814-823.
- Engman, M., Wijma, K., & Wijma, B. (2010). Long-term coital behaviour in women treated with

- cognitive behaviour therapy for superficial coital pain and vaginismus. *Cognitive Behaviour Therapy*, 39(3), 193-202.
- Erden, C. T. (2009). Eşleri Vajinismus Olan Erkeklerin Ruhsal Profillerinin Normal Popülasyonla Karşılaştırılması. İstanbul: Uzmanlık Tezi, İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi.
- Farnam, F., Janghorbani, M., Merghati-Khoei, E., & Raisi, F. (2014). Vaginismus and its correlates in an Iranian clinical sample. *International Journal of Impotence Research*, 26(6), 230-234.
- Farrell, J., & Cacchioni, T. (2012). The Medicalization of Women's Sexual Pain. *The Journal of Sex Research*, 49(4), 328-336.
- Haire, G. (2021). When the Body Says No: The Experience of Vaginismus and the Validity of Female Pain. *Brief Encounters*, 5(1), 29-41.
- Hicks, S. (2008). Thinking through sexuality. *Journal of social work*, 8(1), 65-82.
- Kaler, A. (2006). Unreal women: Sex, gender, identity and the lived experience of vulvar pain. *Feminist Review*, 82(1), 50-75.
- Keçe, A. C. (2012). Bir Kaçınma ve Erteleme Hastalığı Olan Vajinismus'un Üstesinden Gelmek. İstanbul: Pusula Yayınevi.
- Kwan, K. (2015). Sexual dysfunctions in marriage: a qualitative study of couples' perspectives in Hong Kong. *China Journal of Social Work*, 8(1), 47-64.
- Margolin, L. (2017). Dilators, Q-tips, and Extortion: How to Train a Woman for Intercourse in the "Post-Feminist" Era. *Journal of Feminist Family Therapy*, 29(4), 189-204.
- Marshania, Z. (2017). Certain socio-cultural aspects of prevalence and treatment of vaginismus in Georgia. *Health of Man*, 1(60), 71-73.
- Matek, O. (1983). The three R's of sex therapy and social work: A proposal that social workers ought engage in doing sex therapy. *Journal of Social Work & Human Sexuality*, 1(3), 17-28.
- Mizrahi, M. (2018). Culture, Religion, and Vaginismus. Los Angeles, California, USA: Alliant International University.
- Munasinghe, T., Goonaratna, C., & De Silva, P. (2011). Couple characteristics and outcome of therapy in vaginismus. *Ceylon Medical Journal*, 49(2), 54-57.
- Pernrud, B. (2003). Body, Mind and Sexual Dysfunctions. *Gender and Power in the New Europe, the 5th European Feminist Research Conference*, (s. 1-10). Lund.
- Reissing, E. D., Binik, Y. M., & Khalife, S. (1999). Does vaginismus exist? A Critical review of the literature. *The Journal of Nervous and Mental Disease*, 187(5), 261-274.
- Shokrollahi, P., Mirmohamadi, M., & Meh, F. (1999). Prevalence of Sexual Dysfunction in Women Seeking Services at Family Planning Centers in Tehran. *Journal of Sex and Marital Therapy*, 25(3), 211-215.
- Şen, N. (2021). Vajinismusun Üstesinden Gelmek: Türkiye'de Bir Başarı Hikayesi Olarak Cinsel Birleşme. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi, Özel Sayı*, 45-75.
- Tiefer, L. (1988). A Feminist Critique of the Sexual Dysfunction Nomenclature. *Women & Therapy*,

7(2-3), 5-21.

Tosh, J., & Carson, K. (2016). A Desire to be 'Normal'? A Discursive and Intersectional Analysis of 'Penetration Disorder'. *Intersectionalities: A Global Journal of Social Work Analysis, Research, Polity, and Practice*, 5(3), 151-172.

Turan Yunusoğlu, Y. (2021). *Yatak Odasındaki Kalabalık Türkiye'de Kadınların Vajinismus Deneyimleri*. İstanbul: Metis Yayınları.

Wood, J. M., Koch, P. B., & Mansfield, P. K. (2006). Women's Sexual Desire: A Feminist Critique. *The Journal of Sex Research*, 43(3), 236-244.